

MENDELOVA ZEMĚDĚLSKÁ A LESNICKÁ UNIVERZITA V BRNĚ

Zpráva o činnosti Archivu MZLU v Brně

(Materiál pro zasedání komise rektora pro hospodářsko-správní činnost dne 28. 11. 2007)

Předkládá: PhDr. Tatjana Šabartová
Vedoucí odboru vnějších vztahů
rektorátu MZLU v Brně

Zpracovaly: PhDr. Alena Mikovcová, Mgr. Eva Škamradová
V Brně dne 20. 11. 2007

Archiv Mendelovy zemědělské a lesnické univerzity v Brně

Všeobecné informace

Archiv MZLU v Brně byl zřízen rozhodnutím rektora č. 2/95 v roce 1995 jako podnikový archiv s celoškolskou působností.

Dne 24. 9. 2007 podal žádost o akreditaci, která je podmínkou pro získání statutu specializovaného archivu.¹

Archiv MZLU je od 1. 7. 2007 součástí odboru vnějších vztahů rektorátu. Vedoucí odboru a současně sekretariátu rektora je PhDr. Taťjana Šabartová.

Archiv představuje unikátní soubor historické dokumentace od založení Vysoké školy zemědělské v Brně v roce 1919 až do současnosti Mendelovy zemědělské a lesnické univerzity v Brně.

Personální obsazení

Personálně je archiv obsazen 2 pracovníci s vysokoškolským vzděláním v příslušném oboru (od 1. 9. 1992 PhDr. Alena Mikovcová, od 1. 10. 2004 Mgr. Eva Škamradová, DIS).

Prostorová kapacita a stavebně-technické zajištění

Archiv je situován do suterénu nového objektu specializovaných výukových prostor (pavilon Q).

Prostorové a stavebně-technické zajištění archivu v zásadě odpovídá podmínkám stanoveným zákonem, avšak naměřené hodnoty teploty a vlhkosti vzduchu v depozitáři neodpovídají požadovaným normám. V letošním roce došlo ke stavebním úpravám v depozitáři a oddělení potrubí s odpadovou a tlakovou vodou sádrokartonovou stěnou a jeho vyústění mimo depozitář.

Celková prostorová kapacita univerzitního archivu činí 428, 3 m² (bez chodby a WC).

Objemová kapacita

K 30. 11. 2007 archiv spravuje 1 164, 93 běžných metrů (bm) archivních fondů a sbírek.

Odborná činnost

1. Náplň činnosti

- a) koncepce v oblasti archivnictví a spisové služby na MZLU
- b) dohled na vedení spisové služby a na předarchivní péči, metodická pomoc všem součástem MZLU
- c) výběr archiválií ve skartačním řízení a mimo něj (dary, delimitace)
- d) evidence archiválií v rámci Národního archivního dědictví ČR
- e) odborné zpracování archiválií a zajišťování jejich péče
- f) vytváření archivně-informačního systému elektronickou formou
- g) poskytování archivních služeb univerzitním pracovištím a dalším zadatelům (potvrzení, výpisy, opisy, kopie, rešerše)
- h) poskytování badatelských služeb (nahlížení do archiválií)
- i) vědecká a publikační činnost, zaměřená na historii univerzity, jejích vědních oborů, života a díla významných osobností
- j) zpracování odborných a populárně-vědeckých textů k propagaci a prezentaci univerzity

¹ Podle § 51 zákona č. 499/2004 Sb. o archivnictví a spisové službě mají vysoké školy možnost zřízovat specializované archivy, které mohou jako archivy působit pouze v případě udělení akreditace. Kolegium rektora na svém zasedání dne 7. 12. 2004 vyslovilo souhlas se zřízením specializovaného archivu MZLU.

- k) správa specializované knihovny
- l) inventura archiválií vyhlášená ministerstvem vnitra
- m) další odborné archivní úkoly organizované nadřízeným státním oblastním archivem

2. Spisová služba a předarchivní péče

V souvislosti s předarchivní péčí archiv řešil řadu koncepčních a metodických problémů:

- typologie a komparace dokumentů studijní agendy pro evidenční list studenta a jejich právní průkaznost
- nahlížení, kopírování vysokoškolských kvalifikačních prací (VŠKP) z hlediska autorského zákona (ukládání VŠKP v archivech vysokých škol není ze strany Archivní správy MV ČR vyřešeno)
- problematika jednotného ukládání závěrečných zpráv výzkumných projektů a nahlížení do nich z hlediska autorského práva
- prokazování doby studia při neexistenci studijních dokladů v archivu
- připomínková řízení k rozhodnutí rektora a k projednávání činnosti hospodářsko-správního úseku MZLU

V průběhu skartací se zjišťovala organizace spisové služby na jednotlivých pracovištích. Spisová služba na univerzitě i na ústavech funguje jako plně decentralizovaný systém, jehož důsledkem je nepřehlednost došlé a odeslané pošty a obtížná orientace v uložených dokumentech a nedohledatelnost potřebných informací.

3. Skartační řízení

Úkolem č. 6/1 Komise rektora pro hospodářsko-správní činnost ze dne 28. 2. 2007 bylo nařízeno těm pracovištím univerzity, která nevyřazovala dokumenty v letech 1994 - 2006, realizovat skartační řízení do 30. 6. 2007. Skartace probíhá kontinuálně od února dodnes.

Na Agronomické fakultě v současném roce skartovalo 12 ústavů, z 1 ústavu dokumenty přislíbeny, 1 ústav na výzvu nereagoval.

Na Lesnické a dřevařské fakultě skartovalo 9 ústavů, 2 ústavy přislíbily provést skartaci, 2 ústavy na výzvu nereagovaly.

Na Provozně ekonomické fakultě skartovaly 2 ústavy, ze 2 ústavů dokumenty přislíbeny, 1 ústav nemá potřebu skartovat.

Na Zahradnické fakultě skartovaly všechny ústavy.

Na rektorátě skartovalo 8 pracovišť, 3 pracoviště přislíbily skartaci.

Z celoškolských pracovišť skartovala všechna pracoviště.

Byly převzaty také 3 osobní fondy emeritních profesorů a docentů.

Skartace se účastnily především sekretariáty ústavů fakult. Vedoucí ústavů a dalších pracovišť, zejména akademičtí zaměstnanci, nemají zájem předat své dokumenty do archivu a se svou dokumentací nakládají dle volné úvahy. Některá pracoviště se zúčastnila skartace pouze formálně, tj. předala minimum nehodnotných materiálů, aby splnila úkol. Vytvářením nových aplikací v UISu a převedením ekonomických a personálních agend do informačního systému SAP dochází k úbytku tištěné dokumentace.

Po transformaci systému organizace a řízení vědy a výzkumu na MZLU v Brně do systému grantových projektů a výzkumných záměrů nebyla dosud z žádné fakulty předána do archivu kompletní dokumentace agendy vědy a výzkumu od začátku 90. let. Závěrečné zprávy grantových projektů nejsou v současné době na univerzitě transparentně archivovány.

Ve skartačním řízení bylo převzato celkem 138, 9 bm dokumentů včetně archiválií.

Na základě protokolu ČR – MZA v Brně ze dne 16. 2. 2007 byly zlikvidovány firmou Gansewinkel dne 11. 9. 2007 dokumenty MZLU z let 1921 – 2004 podle komplexního skartačního návrhu archivu.

Nový skartační návrh komplexně zpracovaný za celou univerzitu vypracuje archiv v průběhu roku 2008.

4. Odborné zpracování archivních fondů a sbírek

Univerzitní archiv spravuje celkem 104 archivních fondů a sbírek evidovaných v listech NAD (národní archivní dědictví). Jsou součástí celostátně závazné evidence archiválií a veřejně přístupných na www Ministerstva vnitra ČR v Počítačové evidenci archiválií ČR (PevA). V tomto roce bylo založeno 14 nových, prozatím v PEvĚ neevidovaných fondů.

V souvislosti s akreditací archivu byly archivní fondy přemístěny a restrukturalizovány a provedena revize původní evidence NAD. Archiválie jsou zpracovány klasickými prozatímními inventárními soupisy a katalogy. Části fondů jsou inventarizovány elektronickou formou (databáze ACCESS, tabulkový editor EXCEL). Celkem bylo v roce 2007 zpracováno 75,84 bm archivního materiálu.

5. Vytváření archivně evidenčního systému

Archivní fondy a sbírky jsou součástí celostátní databáze PEvA přístupné na www Ministerstva vnitra ČR.

<http://www.mvcr.cz/archivnictvi/index.html>

V průběhu restrukturalizace archivu byl vypracován nový lokační plán archivních fondů a sbírek.

6. Dílčí knihovna archivu

Archiv spravuje 210 knihovných jednotek. Příruční knihovna archivu je spojena s konferenční místností a je dle možností vybavována.

7. Archivní služby

Archivní služby jsou poskytovány posluchačům a univerzitním pracovištím a žadatelům mimo univerzitu pro výzkumné, pedagogické, kulturní a osvětové účely.

a) správní činnost

Žadatelům jsou vystavovány duplikáty náhradních dokladů, potvrzení o studiu, výpisy (vykonané zkoušky z jednotlivých předmětů - transkripty, sylaby), vyjádření k odborné způsobilosti. Úkony jsou zpoplatňovány podle každoročně aktualizovaného rozhodnutí rektora o stanovení poplatků spojených se studiem a výše úhrad za poskytnuté služby studentům a některým dalším osobám. ***Do konce listopadu 2006 bylo vybráno 8 620 Kč.***

Do 30. 11. 2007 bylo vydáno celkem 125 výpisů, opisů a potvrzení pro správní účely (81 potvrzení o studiu, vyhotoveno 18 duplikátů diplomů a vysvědčení o státních zkouškách, 13 transkriptů a 13 dalších potvrzení).

b) zápůjční služba, nahlížení do archiválií

Zápůjční služba v badatelně archivu je prezenční. Archiv zapůjčil 236 dokumentů z archivních fondů.

c) retrospektivní rešerše

V roce 2007 bylo provedeno 45 rešerší, z nichž nejvýznamnější bylo zpracování podkladů pro film o prof. Scholzovi, materiály k životu a dílu prof. Truksy, Knoppa, Pelíška, Čepa, Volného, Krešla, Dyka, Vavilova, rešerše k návrhu zákona o finančním odškodnění studentů vyloučených ze studia.

Průběžně jsou poskytovány připomínky a konzultace při tvorbě poznámkovému aparátu k vydání paměti prof. Haši Historie VŠZ v Brně a „Masarykova lesa“.

8. Účast na konferencích, seminářích, poradách

Ve dnech 2. 5. – 4. 5. 2007 se obě zaměstnankyně zúčastnily 12. konference archivářů ČR „Archiválie budoucnosti. Spisová služba a předarchivní péče.“, která se konala v Děčíně. Dále se zúčastnily III. celostátního setkání archivářů vysokých škol ČR od 17. do 18. 10. 2007 v Praze, na němž PhDr. Alena Mikovcová přednesla svůj příspěvek „Zamyšlení nad budoucností archivních fondů na MZLU v Brně“.

9. Publikační činnost

PhDr. Alena Mikovcová

Odevzdáno do tisku:

Osobnosti Vysoké školy zemědělské v Brně a mičurinská agrobiologie, Sborník kolokvia „Velmožové vědy? (Osobnosti českých přírodních věd mezi bádáním a ideologií v 501. – 60. letech 20. století)“, 15. str. strojopisu + doplnění textu dle připomínek redakce Archivu AV ČR.

Pro Biografický slovník Českých zemí medailony prof. Černý, prof. Calábek (Historický ústav Akademie věd GA 404/106/0167).

Pro grant České rady pro oběti nacismu projekt č. 42004 „Zmizelé elity: Vědci a intelektuálové z českých zemí jako oběti nacistického režimu (1939-1945)“. K 35 osobnostem byly soustředěny prameny z nejrůznějších zdrojů (Ústav soudobých dějin AV ČR).

Účast v autorském kolektivu připravujícím vydání tematické publikace „Vysokoškolské statky MZLU v Brně“.

PhDr. Alena Mikovcová je členkou pracovní skupiny děkana Zahradnické fakulty MZLU k přípravě publikace k 60. výročí zahradnického učení v Lednici.

10. Lektorská činnost

Zapojení PhDr. Aleny Mikovcové do projektu „ESF 2869 S vyšší kvalifikací proti dopadu strukturálních a technologických změn“ (specifické odborné vzdělání, kurs Informační gramotnost a zásady archivování). V prosinci tohoto roku povede kurz „Zásady archivování“. Na žádost tajemnice AF MZLU v Brně provedla PhDr. Alena Mikovcová školení sekretářek ústavů fakulty zaměřené na problematiku skartací.

11. Členství ve vědeckých organizacích

PhDr. Alena Mikovcová je členkou Sdružení historiků (Historický klub), Společnosti pro dějiny vědy a techniky a České archivní společnosti. Byla jmenována Radou pro zahraniční styky AV ČR členkou Českého komitétu pro dějiny vědy a techniky. Mgr. Eva Škamradová je členkou České archivní společnosti.

12. Propagace a prezentace univerzity

Archiv se zapojil do projektu elektronického populárně vědeckého zpracování dějin města Brna encyklopedickou formou – Encyklopedie dějin města Brna (www.Encyklopedie.brna.cz). V návaznosti na shromažďování údajů do encyklopedie zamýšlí archiv vytvořit elektronickou biografickou databázi osobností MZLU (VŠZ). V červenci 2007 uspořádaly s souvislostí s návštěvou skupiny amerických turistů výstavku archiválií a fotografií archivních akcí. Současně byla chodbě archivu instalována trvalá výstava fotografií dokumentující historii jednotlivých fakult a pracovišť.

Na podnět zakladatelů Mezinárodního studentského klubu na MZLU v Brně (ISC) daroval archiv tomuto sdružení při příležitosti slavnostního jeho otevření v září 2007 kolekci zarámovaných historických fotografií se studentskou tematikou.

13. Záměry archivu v roce 2008

- a) obhájení akreditace veřejného specializovaného archivu na MZLU
- b) dokončení zpracování sbírky disertačních prací (1924 – 1999)
- c) dokončení zpracování sbírky habilitačních prací (1924 – 1999)
- d) dokončení zpracování sbírky výzkumných zpráv (1951 – 1990)
- e) kompletace archivního fondu VŠZ v Brně a jeho archivní zpracování (1919 – 1994)
- f) vytvoření elektronického průvodce po archivních fondech a sbírkách přístupného na [www MZLU v Brně](http://www.MZLU.v.Brno)
- g) příprava biografické databáze (profesoři a docenti VŠZ /MZLU/) přístupné na [www MZLU v Brně](http://www.MZLU.v.Brno)
- h) tvorba hesel Encyklopedie dějin města Brna (osobnosti, události, univerzitní stavby MZLU)
- i) tvorba obsahu [www univerzitního archivu](http://www.univerzitybrno.cz)
- j) doplnění trvalé výstavy dokumentů o historii VŠZ v Brně (MZLU) a univerzitního archivu